

Sygnatura akt VI U 432/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 listopada 2016 roku

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Tomasz Korzeń

Protokolant st. sekr. sądowy Anna Kopala

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 listopada 2016 roku

sprawy z odwołania G. B.

od decyzji z dnia 13 maja 2016 roku

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.

o przyznanie emerytury

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 13 maja 2016 roku znak (...) w ten sposób, że przyznaje G. B. prawo do emerytury od (...)

SSO Tomasz Korzeń

VI U 432/16 UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 maja 2016 roku, znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił G. B. prawa do emerytury. Organ rentowy nie uwzględnił do okresu ubezpieczenia okresu od 26.05.1977 roku do 12.11.1979 roku z tytułu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców.

Ubezpieczona G. B. złożyła odwołanie od tej decyzji. Podała, że w spornym okresie pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców w wymiarze ponad czterech godzin dziennie.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniósł o oddalenie odwołania albowiem skarżąca nie udowodniła 20 letniego stażu ubezpieczeniowego.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona G. B. (z domu G.) urodziła się (...). W dniu 27.04.2016 roku wystąpiła z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury. We wniosku wskazała, że jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego i wnosi o przekazanie zgromadzonych środków na rachunku w OFE, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa, oraz że nie pozostaje w zatrudnieniu. Decyzją z dnia 13.05.2016 roku organ rentowy odmówił jej prawa do emerytury. Pozwany ustalił, że wnioskodawczyni legitymuje się łącznym stażem ubezpieczeniowym wynoszącym 19 lat, 1 miesiąc i 2 dni okresów składkowych i nieskładkowych. ***/bezsporne/***

G. B. posiada wykształcenie zawodowe. Rodzice ubezpieczonej: W. i T. G. w latach 1970 – 1980 posiadali grunty rolne o powierzchni 11,84 ha (1 ha lasu, 3 ha łąk, 3 ha pastwisk, reszta – użytki rolne) położone w U., gmina J.. Na terenie tego gospodarstwa, oprócz skarżącej i jej rodziców, zamieszkiwały jeszcze trzy osoby – młodsze rodzeństwo ubezpieczonej:

siostry urodzone w roku 1963 i 1968 oraz brat urodzony w roku 1965. W. G. (1) miał niesprawną jedną nogę przez co nie mógł wykonywać wszystkich prac na terenie gospodarstwa.

Ubezpieczona była zameldowana na terenie tego gospodarstwa w okresie od 26.05.1961 roku do 12.11.1979 roku.

W spornym okresie w gospodarstwie były: krowy (5-6 sztuk), konie (3 sztuki), świnie (3-4 sztuki), kury (około 100 sztuk), gęsi, kaczki (około 20 sztuk). Uprawiane było zboże, ziemniaki. Maszyny którymi pracowano w gospodarstwie to: kosiarka, żniwiarka, kopaczka. Koło domu był również ogródek.

Ubezpieczona od 1.09.1976 roku do 20.06.1979 roku uczęszczała do (...) Szkoły Zawodowej w P., oddalonej około 24 km od miejsca jej zamieszkania. Trzy razy w tygodniu miała lekcje szkolne, zaś przed dwa dni w tygodniu – odbywała praktyki zawodowe. Lekcje szkolne odbywały się w godzinach od 14:00 do 18:00 lub od 11:00 do 18:00, zaś praktyki odbywały się w godzinach od 8:00 do 12:00. Do szkoły ubezpieczona dojeżdżała autobusem. Czas dojazdu do szkoły oraz czas powrotu ze szkoły wynosił około 40 minut. Autobusy jeździły co godzinę. Skarżąca po powrocie ze szkoły szła po krowy, które znajdowały się na pastwisku. Odległość do pastwiska wynosiła około 1 km. Przyganiała krowy. Czynność ta trwała około 2 godziny dziennie. Po powrocie z pastwiska razem z matką doła krowy. Po dojeniu sprzątała w domu, robiła prace porządkowe.

G. B. w gospodarstwie rolnym rodziców zajmowała się: dojeniem krów (2 razy dziennie), które zajmowało jej około 1 godzinę rano i 1 godzinę wieczorem, a nadto karmiła zwierzęta, plewiła w polu, sadziła ziemniaki, pracowała przy sianokosach, przy żniwach, przy młócce. Ojciec ubezpieczonej przeważnie jeździł na konnej kosiarce, zaś wnioskodawczyni wówczas wiązała snopki, zbierała ziemniaki. Pracowała z ojcem również w pracach przy oborniku oraz pielęła w przydomowym ogródku.

Ubezpieczona w spornym okresie od 26.05.1977 roku do 12.11.1979 roku pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców co najmniej 4 godziny dziennie. W okresie letnich wakacji oraz jesienią, z uwagi na konieczność pracy przy sianokosach, żniwach czy wykopkach, pracowała ponad 6 godzin dziennie. Sypała ziemniaki na polu do wozu, wiozła do domu i tam segregowała. Dziennie wykopywano około 3 wozy ziemniaków.

dowód: dokumenty w aktach organu rentowego, tom I: zaświadczenie k. 12, poświadczenie zameldowania k. 13

zeznania ubezpieczonej G. B. k. 22-22v

zeznania świadka D. W. k. 25v-26

zeznania świadka S. S. k. 55-55v

zeznania świadka W. G. (2) k. 55v-56v

zeznania świadka E. P. k. 67-67v

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej zasługiwało na uwzględnienie.

W sprawie ustalić należało, czy ubezpieczona G. B. posiada minimalny staż ubezpieczeniowy wynoszący 20 lat oraz czy posiada staż pracy w warunkach szczególnych wynoszący co najmniej 15 lat.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2016.887; dalej jako ustawa) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz

2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

2. Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W art. 32 ustawy określono zasady ustalania prawa do emerytury dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Zgodnie z tym artykułem, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

Warunki wymagane do uzyskania prawa do emerytury wcześniejszej z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymienione są w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.; dalej jako rozporządzenie). Rodzaje prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie może uprawniać do emerytury wcześniejszej, wymienione są w wykazach A i B stanowiących załączniki do rozporządzenia.

Emerytura wcześniejsza przysługuje na zasadach określonych w § 3 i 4 rozporządzenia, jeżeli kobieta udowodni co najmniej 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych, a mężczyzna 25 lat tych okresów, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej w ramach stosunku pracy, przy czym wymagane jest osiągnięcie wieku emerytalnego wynoszącego 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn. Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia przy ustalaniu okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze uwzględnia się jedynie te okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jako okresy składkowe:

- 1/ okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacano przewidziane w odrębnych przepisach składki,
- 2/ przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,
- 3/ przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia,

Jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5 – 6, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Kwestia łączenia pracy w gospodarstwie rolnym z nauką w szkole była wielokrotnie przedmiotem rozważań w orzecznictwie sądowym. Wykształcił się przy tym pogląd, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno – rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym przed dniem 1 stycznia 1983 roku przesądza wystąpienie dwóch okoliczności: po pierwsze – wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej „domownika” z art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U.2016.277 j.t.) i po drugie – czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 1997 roku, II UKN 96/96, OSNAPiUS 1997, nr 23, poz. 473). Jednocześnie w judykaturze przyjmuje się, że przy ustaleniu prawa do emerytury uwzględnia się okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, świadczonej przed dniem 1 stycznia 1983 r. w wymiarze przekraczającym połowę pełnego wymiaru czasu pracy, także w czasie wakacji szkolnych (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2000 roku, I UKN 155/00, publ. LEX nr 1378617). Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 27 czerwca 2000 r., II UKN 612/99 (OSNAPiUS 2002, nr 1, poz. 21), oraz z dnia 3 lipca 2001 r., II UKN 466/00 (OSNPUSiSP 2003, nr 7, poz. 186), wskazał bowiem, iż stała praca w gospodarstwie rolnym nie polega na codziennym wykonywaniu czynności rolniczych, co ze względu na rozmiar gospodarstwa lub rodzaj produkcji rolnej może nie być w pewnych okresach konieczne, lecz polega

na gotowości do wykonania pracy rolniczej, jeżeli sytuacja tego wymaga. Warunkom tym zazwyczaj nie odpowiada pomoc w pracach rolniczych osób uczących się w szkołach położonych w innej miejscowości niż gospodarstwo rolne, choć mieszkają w tym gospodarstwie lub w jego pobliżu. Nie wykonują one bowiem stałej pracy w gospodarstwie, gdyż stałym ich zajęciem jest nauka w szkole. Mogą jedynie świadczyć pomoc przy pracach rolniczych w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Na okoliczność ustalenia czy ubezpieczona pracowała w gospodarstwie rolnym swoich rodziców Sąd dopuścił i przeprowadził dowody z dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego, zeznań świadków: D. W., S. S., W. G. (2), E. P. oraz z zeznań ubezpieczonej. Sąd uznał za wiarygodne zeznania tych świadków albowiem poparte zostały bezpośrednią obserwacją prac wykonywanych przez skarżącą, a w toku w sprawy nie ujawniły się żadne okoliczności podważające wiarygodność tych świadków. Sąd uznał również za wiarygodne zeznania ubezpieczonej albowiem korespondowały one z zeznaniami świadków, wzajemnie się uzupełniały tworząc logiczną całość. Organ rentowy nie przedstawił żadnych dowodów przeciwnych. Tym samym należało uznać, iż prace określone w art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy, skarżąca wykonywała w spornym okresie od ukończenia 16 roku życia tj. od 26.05.1977 roku do 12.11.1979 roku tj. do dnia wymeldowania jej z gospodarstwa rolnego rodziców. Wobec tego należało doliczyć sporny okres 2 lata, 5 miesięcy i 18 dni do stażu ubezpieczeniowego G. B.. Tym samym skarżąca legitymuje się łącznym stażem ubezpieczeniowym wynoszącym łącznie ponad 20 lat i spełnia wszystkie przesłanki do nabycia prawa do emerytury.

Ustalając stan faktyczny w sprawie Sąd oparł się na dokumentach zgromadzonych w aktach organu rentowego oraz zeznaniach świadków i ubezpieczonej. Strony nie kwestionowały wiarygodności tych dokumentów. Dokumenty te nie budzą również wątpliwości Sądu, wobec czego zostały uznane za wiarygodne w całości. Zeznaniami świadków i ubezpieczonej Sąd nadał przymiot wiarygodności, z przyczyn wyżej wskazanych.

W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada kontradiktoryjności, i tak zgodnie z art. 6 K.c. obowiązek dowodzenia powoływanych przez stronę okoliczności koresponduje z wyrażoną w art. 232 K.p.c. zasadą inicjatywy procesowej stron. Ubezpieczona z tego obowiązku się wywiązała i wykazała, że posiada ponad 20 letni staż ubezpieczeniowy.

Z uwagi na to, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 K.p.c. zmienił decyzję organu rentowego i przyznał skarżącej prawo do emerytury od dnia ukończenia przez nią 55 roku życia, tj. (...) (art. 129 ust. 1 ustawy).

SSO Tomasz Korzeń